

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 25-02-2021 r.

Adam Bodnar

VII.7021.1.2016.MKS

**Pani
Marlena Małąg
Minister Rodziny i Polityki
Społecznej**

ePUAP

Szanowna Pani Minister,

Rzecznik Praw Obywatelskich, jako organ stojący na straży praw i wolności człowieka i obywatela, zwracał uwagę właściwym organom na **potrzebę ratyfikacji III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku w dniu 19 grudnia 2011 r. (dalej jako: Protokół)¹. Pomimo podpisania Protokołu przez Polskę w dniu 30 września 2013 r., dotychczas nie nastąpiła jego ratyfikacja.**

Pragnę poinformować, że do Rzecznika wciąż napływają prośby o interwencję do właściwych podmiotów w sprawie ratyfikacji III protokołu do Konwencji Praw Dziecka. Brak międzynarodowego organu kontrolnego, który może dokonać sprawdzenia

¹ Wystąpienie RPO do MSZ z dnia 31 października 2016 r.: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/polska-powinna-ratyfikowac-iii-protokol-fakultatywny-do-konwencji-o-prawach-dziecka-rzecznik-apeluje>, wystąpienie RPO do MRiPS z dnia 25 listopada 2016 r.: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rzecznik-pyta-minister-rodziny-pracy-i-polityki-spoecznej-o-ratyfikacje-iii-protokolu>; zob. też: M. Wróblewski, K. Miksa, M. Radziejowska, „Polska mapa międzynarodowych konwencji praw człowieka”: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/polska-mapa--miedzynarodowych-konwencji-praw-czlowieka>; wystąpienia RPO do Prezydenta RP (wystąpienie z dnia 24 stycznia 2014 r., nr I.600.2.2014.KM) oraz Prezesa Rady Ministrów (wystąpienie z dnia 22 stycznia 2014 r., przesłane również do wiadomości Ministra Spraw Zagranicznych; nr I.600.2.2014.KM), wyrażające zaniepokojenie niepodpisaniem przez Polskę niektórych konwencji przyjętych w ramach Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz Rady Europy, a także nieratyfikowaniem konwencji już podpisanych.

przestrzegania i prawidłowego interpretowania Konwencji uniemożliwia bowiem w pełni korzystanie z praw gwarantowanych w Konwencji Praw Dziecka.

Konieczność ratyfikacji Protokołu sygnalizowały również organizacje pozarządowe², a także, wielokrotnie, Rzecznik Praw Dziecka, który podkreślał, że Polska jest inicjatorem i współtwórcą Konwencji o Prawach Dziecka, a inicjatywa wyposażenia Komitetu w mechanizm skargowy została zgłoszona przez Rzecznika Praw Dziecka³.

Pragnę w tym miejscu przypomnieć, że Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, jako organ właściwy w sprawie realizacji postanowień Konwencji o Prawach Dziecka, odpowiadając na wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 25 listopada 2016 r.⁴, poinformowała, że „obecnie Polska nie planuje przystąpienia do tej umowy międzynarodowej” (pismo z dnia 16 grudnia 2016 r., nr DWM.II.6401.8.3.2016). Jak jednak wskazywano „prowadzenie spraw związanych z konwencją przekazane zostało Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej w 2014 r. Od września 2014 r. do lipca 2015 r. szczególnie analizowane były uwagi końcowe kierowane przez Komitet praw dziecka do Polski i innych państw-stron konwencji oraz tzw. ogólne komentarze wydawane przez komitet. (...). Na podstawie tej analizy określone zostały możliwe skutki dla Polski ratyfikacji protokołu. Stanowisko w sprawie ratyfikacji protokołu zostanie ewentualnie zweryfikowane na podstawie analizy skarg indywidualnych i wydanych w związku z nimi decyzji Komitetu praw dziecka. Do tej pory skargi takie nie zostały rozpatrzone.” Wskazywano również, że „związanie się protokołem mogłoby prowadzić do zakwestionowania przez Komitet praw dziecka zapisów Konstytucji RP oraz podważenia kształtu obowiązującego prawa i realizowanej polityki, odzwierciedlających realne potrzeby, jak też polską kulturę i tradycję”.

Mając powyższe na uwadze, należy zauważyć, że Komitet otrzymał już ponad 300 indywidualnych komunikatów w ramach OPIC-CRC i zarejestrował 116 z tych przypadków⁵, tym samym aktualnie możliwa jest analiza działalności Komitetu

² Zob. m.in.:

https://www.senat.gov.pl/gfx/senat/userfiles/_public/k10/petycje/2020/127/544_ratyfikacja_prot.fakultatyw.do_konw.pr.dziecka_127.pdf

³ M.in. wystąpienia z dnia: 4 kwietnia 2014 r., nr ZSM/500/1/2014/AJ, 27 sierpnia 2014 r., nr ZSM/500/1/2014/AJ, 27 lutego 2015 r., nr ZSM/422/2/2015/AJ

⁴ Wystąpienie RPO do MRiPS z dnia 25 listopada 2016 r.: <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/rzecznik-pyta-minister-rodziny-pracy-i-polityki-spolecznej-o-ratyfikacje-iii-protokolu>

⁵ Zob. Note on OPIC-CRC trends: <https://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/InquiryProcedure.aspx>

i ewentualnie zweryfikowanie decyzji Ministerstwa w sprawie ratyfikacji Protokołu. Co również ważne, aktualnie liczba sygnatariuszy protokołu wynosi 52 (w tym jest Polska), zaś liczba państw będących stroną protokołu wzrosła do 46 (w 2016 r. było 29)⁶.

Pragnę również podkreślić, odnosząc się do zastrzeżeń Ministerstwa dotyczących wątpliwości co do interpretacji Konwencji przez Komitet, że dzieci są podmiotami praw, a nie tylko przedmiotem ochrony gwarantowanej przez Konwencję. Są beneficjentami wszystkich praw człowieka/praw podstawowych i podmiotami, które ze względu na swoje cechy szczególne podlegają przepisom szczególnym. Konwencja wskazuje przy tym, że obowiązki rodziców muszą być wykonywane przede wszystkim przy uwzględnieniu najlepszego interesu dziecka oraz w sposób spójny z rozwijającymi się zdolnościami dziecka⁷.

Pragnę również zwrócić uwagę że w swojej działalności wielokrotnie stawałem w obronie praw dziecka wskazując na standardy wynikające z Konwencji praw dziecka⁸, które przyjmowane są również w orzecznictwie sądów powszechnych i administracyjnych (np. wyrok z 30 października 2018 r., II OSK 1870/16), orzeczeniach Trybunału Konstytucyjnego, np. wyrok z 18 maja 2005 r., K 16/04, wyrok z 26 listopada 2013, P 33/12, a także Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, np. *Harroudj przeciwko Francji*, nr 43631/09, w. z 4 października 2012 r., *Maslov przeciwko Austrii* [Wielka Izba], nr 1638/03, w. z 23 czerwca 2008 r.). Tytułem przykładu, w zeszłym roku w swoich stanowiskach do właściwych organów państwowych, lub jako inicjator czy uczestnik postępowania sądowego, zwracałem uwagę: na wolność wyrażania poglądów (nawet w sposób kontrowersyjny i nieodpowiadający obserwatorom), która nie powinna być traktowana przez państwo jako przejaw demoralizacji dzieci (np. sprawy o nr: VII.564.133.2020; VII.564.10.2021; VII.564.110.2020), na prawo adoptowanych dzieci do zachowania tożsamości, które zostało naruszone z powodu zastosowania błędnych przepisów przez sąd orzekający o adopcji (nr IV.511.343.2020); na stosowanie przepisów dotyczących transkrypcji aktu urodzenia dziecka/konieczność wykładni przepisów prawa rodzinnego - zgodnie z zasadą priorytetu dobra dziecka (nr XI.534.5.2019,

⁶ Zob. dane na dzień 24.02.2021 r.: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-11-d&chapter=4&clang=_fr#1

⁷ Zob. *Podręcznik prawa europejskiego dotyczącego praw dziecka*, Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Rada Europy, 2019

⁸ Zob. np. raport z działalności RPO za 2020 r. https://www.rpo.gov.pl/pl/raport_1/877

IV.510.18.2020). Wskazywałem, że nadmierną represją wobec nieletniego i naruszeniem prawa do ochrony jego życia prywatnego był wpis do rejestru sprawców przestępstw na tle seksualnym (nr IV.550.5.2020; IV.550.2.2019). Podkreślałem zasady równego dostępu do edukacji (nr III.554.5.2020), a także potrzebę pomocy psychicznej dzieci i młodzieży w szkołach (nr VII.7037.18.2020).

W mojej ocenie, należy uznać, że skoro dzieci mają prawa człowieka zagwarantowane w akcie rangi międzynarodowej, to powinny mieć też możliwość ich dochodzenia. Z pewnością więc poddanie Komitetowi Praw Dziecka kontroli przestrzegania Konwencji Praw Dziecka przyczyni się do urealnienia ochrony praw dzieci w Polsce. Pomimo bowiem tego, że uwzględnienie standardów, czy zasad i postanowień Konwencji w orzecznictwie sądów powszechnych, administracyjnych, Trybunału Konstytucyjnego, czy wreszcie w orzecznictwie na szczeblu europejskim zwiększa oddziaływanie tej konwencji, to jednak ocena postanowień Konwencji przez niezależny organ stający na straży praw dziecka jest zdaniem RPO niezbędna.

Należy przy tym zauważyć, że Komitet Praw Dziecka ONZ w zaleceniach z 2015 r. będących efektem rozpatrzenia trzeciego i czwartego sprawozdania Polski zalecał, by Polska ratyfikowała Protokół Dodatkowy do Konwencji o Prawach Dziecka dotyczący rozpoznawania skarg, aby lepiej wypełniać prawa dzieci. Do ratyfikacji protokołów dodatkowych do Konwencji Praw Dziecka wezwał także Parlament Europejski w rezolucji z dnia 26 listopada 2019 r. w sprawie praw dziecka z okazji 30. rocznicy przyjęcia Konwencji ONZ o prawach dziecka (2019/2876(RSP)).

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę deklarację weryfikacji stanowiska Ministerstwa w sprawie ratyfikacji III Protokołu fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka w sprawie procedury składania zawiadomień, a także w szczególności liczne skargi obywateli, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 roku o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r., poz. 627), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o przedstawienie aktualnego stanowiska w tej sprawie.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:
Pan Mikołaj Pawlak
Rzecznik Praw Dziecka
ePUAP